

Motion till riksdagen 2009/10:U235

av Désirée Pethrus Engström (kd)

Handelsavtal

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU inte ingår några handelsavtal utan att först ha genomfört oberoende hållbarhets- och utvecklingsanalyser (sustainability impact assessments) som tydliggör effekterna för fattiga människor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i offentliga underlag ska redogöra för hur rättighets- och fattigdomsperspektiven från PGU (politiken för global utveckling) genomsyrar Sveriges handelspolitiska analys och offentliga handelspolitiska ställningstaganden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU inte använder bistånd som påtryckningsmedel i handelsförhandlingar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att de handelsavtal som EU ingår ska innehålla tydliga bestämmelser om mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering av avtalen utifrån objektiva utvecklingskriterier.

Motivering

Handel är avgörande för att bekämpa fattigdomen i världen. De internationella och bilaterala handelsavtal som EU ingår har därför oerhört stor betydelse för världens fattiga. Tyvärr har ojämlika styrkeförhållanden och de rika ländernas kortsiktiga egenintressen ofta präglat förhandlingarna, vilket lett till avtal som i delar inte alls gynnar de fattigas intressen.

Dessa ojämlika styrkeförhållanden påverkar fattiga länders möjligheter att utveckla sitt eget jordbruk, förädla sina produkter och utveckla sina marknader. Afrika är i genomsnitt mer beroende av export jämfört med OECD,

Fel! Okänt namn på

men exporten består emellertid till en betydligt högre grad av oprocessade råvaror. Förädling motverkas av EU:s s.k. tulleskalering, dvs. ökade tullar i förhållande till förädlingsgrad.

För att fatta kloka beslut som kan gynna en rättvis och hållbar utveckling krävs bra underlag. Tyvärr saknas det i många av dagens handelsförhandlingar oberoende hållbarhets- och utvecklingsanalyser (s.k. sustainability/development impact assessments). I de fall de görs, sker det ofta parallellt med förhandlingarna istället för i förväg, vilket försvårar för förhandlingsparterna att fatta välinformerade beslut.

Det är av oerhörd vikt att regeringen blir ännu bättre på att redogöra för hur rättighets- och fattigdomsperspektiven från PGU (politiken för global utveckling) genomsyrar Sveriges handelspolitiska analys och offentliga handelspolitiska ställningstaganden. Detta skulle förslagsvis kunna göras genom offentliga underlag kring Sveriges handelspolitiska analys och handelspolitiska ställningstaganden.

I både internationella och bilaterala handelsförhandlingar har det förekommit anklagelser om att rika länder använder bistånd som påtryckningsmedel för att få fattiga länder att gå med på avtal som kanske inte alltid gynnar deras utveckling. I rapporten "Partnership Under Pressure" av brittiska Christian Aid finns fler exempel på hur EU-kommissionen på ett otillbörligt sätt kopplat löften om bistånd till utfallet i EPA-förhandlingarna. Det är inte acceptabelt att Sverige indirekt på detta sätt bidrar till att använda bistånd som påtryckningsmedel. Det är positivt att kommissionär Michel, ansvarig för utvecklingsfrågor och humanitärt bistånd, i februari i år framhöll hur viktigt det är att EU lever upp till sina åtaganden inom "Aid for Trade" som är ett initiativ som syftar till att ta ett helhetsgrepp på handelsrelaterat bistånd.

Moderna handelsförhandlingar handlar om mycket mer än tullar och kvoter. Genom frågor som rör t.ex. patenträttigheter, investeringar och offentlig upphandling kommer handelsförhandlingarna även att påverka miljö- och utvecklingspolitik som tidigare betraktats mer som nationella angelägenheter. Det är viktigt att fattiga länder ges tillräckligt stort politiskt handlingsutrymme för att de ska få möjlighet att omvandla den ekonomiska tillväxt som handeln ger till en rättvis och hållbar utveckling.

När handelsavtal väl är på plats är det av yttersta vikt att de följs upp och kontinuerligt utvärderas för att försäkra att de effektivt bidrar till en rättvis och hållbar utveckling. För att göra detta bör mekanismer för gemensam uppföljning och utvärdering av avtalen, utifrån objektiva utvecklingskriterier, skrivas in i de avtal som EU tecknar.

Stockholm den 30 september 2009

Désirée Pethrus Engström (kd)